

Aram- és tüzelőtakarékosság

(Fordította: Grabant István alezredes)

A csapatok folyamatos elektromos energia- és tüzelőellátására jelentős pénzösszeg áll rendelkezésre. Ez nem jelenti azonban azt, hogy ezt a pénzösszeget korlátlanul és ellenőrzés nélkül fel is lehet használni. Az elektromos energiával és a tüzelővel a takarékoság figyelembe vételével kell gazdálkodni. Takarékoság terén azok az egységek, intézetek és vállalatok érnek el sikereket, amelyek kidolgozzák és maradéktalanul végrehajtják a szervezés-technikai rendszabályokat a tüzelőanyag gazdaságos felhasználására és a veszteségek csökkentésére, illetve amelyek parancsnokai és főnökei az elhelyezési szervekkel együttműködve köteleességszerűen végrehajtják a laktanyák, a lakóépületek és egyéb elhelyezési épületek téliesítésére vonatkozó előírásokat.

A Bajkálon túli katonai egységeink, intézeteink és vállalataink nagy része a norma szerinti tüzelőanyag felhasználására állandó figyelmet fordít. Néhányan közülük az elmúlt fűtési szezonban több ezer rubel értékben tüzelőanyag-megtakarítást értek el.

Néhány járásban lemondták a nagy távolságról szállított zelnicei szenet és helyette a helyben kapható szenet használták. Az ilyen csere (beleszámítva a szén szállítási költségét) több tízezer rubel megtakarítást jelentett. (N. elhelyezési szolgálat a fűtésre 3%-ban fahulladékot és fűrészport használt. Ezzel évente 1500 rubel megtakarítást ért el.)

Az egység laktanyájában, ahol N. Kornijjenko alezredes a parancsnok hadtáphelyettese, a legnagyobb fagyok idején is állandó meleg van az épületekben és a tüzelőanyag-normát sem lépik túl. Ez törvényszerű, mivel ennél az egységnél minden évben megjavítják a kazánokat, gondosan ellenőrzik a csőhálózatot, a hibás csöveket behegesztik, ha szükséges kicserélik.

A fűtési hálózat újonnan kiépített csöveit megbízhatóan hőszigetelik. Hiszen ismert, hogy a szigetelés nélküli 63 mm átmérőjű csővezetéken minden 100 fm után évente hozzávetőlegesen 13 tonna szén veszteség keletkezik, a fűtési rendszerben keletkezett 4 milliméteres repedésen annyi gőz áramlik ki, ami napi 180 kg-os viszonylagos szénveszteséggel jár. A kazánok borításán és a kéményen keletkezett repedések és hasadékok megnehezítik a légáramlást a kéményben és ezáltal mintegy 8%-kal több tüzelő fogy el.

Az említett egységnél a tüzelőanyag gazdaságos felhasználásához az is hozzájárul, hogy a kazánfűtők ismerik és betartják a kazánok fűtésére vonatkozó rendszabályokat, a szükséges javításokat időben elvégzik, rendszeresen kitakarítják a kazánból a salakot, kormot és a koromlerakódásokat, figyelembe véve, hogy 1 milliméter vastag koromlerakódás 4⁰/₀-os többlet tüzelőfelhasználást okoz.

Az elektromos energia és tüzelőanyag takarékos felhasználása nem azt jelenti, hogy csökkentjük az ésszerű felhasználáshoz szükséges energia-, illetve anyagmennyiséget, hanem azt, hogy gazdaságtalan felhasználással nem engedjük azt elveszni.

A helyőrségek nagy részénél a katonai gazdaság téli előkészítése során jelentős munkát végeznek a téli tüzelőkészletek beszerzése, az elektromos energia- és a tüzelőanyag-takarékosági rendszabályok végrehajtása érdekében.

Például N. Beresztnyev tartalékos tiszt a helyőrség tüzelőanyag-raktár parancsnoka mindent elkövetett annak érdekében, hogy az érkező tüzelőanyag időben és szakszerűen kerüljön a vasúti kocsikból kirakásra és a raktárba tárolásra. A szén porlási százalék- és nedvességszökkentése érdekében a szenet az érkezéstől számított öt napon belül szénfajtánként és származás szerint külön-külön prizmába rakatja. A szén, ilyen tárolás mellett jó minőséget és elégetésekor nagy hőt ad.

Katonai körzetünkben vannak egységek, amelyek tűzifa megtakarítást tudnak elérni, de vannak olyanok is, amelyek évről-évre túllépik a tűzifa normát. Miért van ez? A helyőrségi tüzelőanyag-raktárakba a tűzifa rendszerint nyers állapotban érkezik és ezért hőértéke alacsony. A nyers állapotban levő tűzifa felhasználásánál megtakarítást nem lehet elérni.

A tűzifa gazdaságtalan felhasználásának megakadályozása céljából az Elhelyezési Felügyelőség tüzelőanyag-raktárosa N. Szujázov tiszt nyers tüzelőanyagot nem ad ki, hanem azt egy évig megfelelő rakásokban tárolja. Ez idő alatt a tűzifa kiszárad és növekszik a hőértéke. A tűzifa-felhasználás ezzel 30⁰/₀-kal csökken. Természetes, hogy azok az egységek, amelyek ebből a raktárból kapják a tűzifát, megtakarítás szempontjából jobb eredményeket tudnak elérni. Más a helyzet a helyőrségi tüzelőanyag-raktárnál, ahol V. Popov tiszthelyettes a raktárvezető. Itt szintén felhalmoznak megfelelő mennyiségű tűzifát és szenet, azonban helytelenül nem prizmákba és megfelelő méretű rakásokban tárolják, hanem szétosztottan, csomókban. Az ilyen tárolás következtében a tüzelőanyag természetesen jobban ki van téve az atmoszférikus hatásoknak, melyek következtében minősége gyorsan romlik. Ehhez hasonló szabálytalanságok megengedhetetlenek. Nem régen az elhelyezési szolgálatvezető ebben a raktárban is helyreállította a tárolási rendet.

A tüzelőanyag gazdaságos felhasználása és következőképpen a vele való takarékoság nagyon sok tényező függvénye. Példával illusztrálva. Az elmúlt év telén az elhelyezési felügyelőség vezetője Sz. Nyikiforov alezredes panaszkodott, hogy az egyik egységnél a megszabott tüzelőanyag-norma nem biztosítja a helyiségekben a meghatározott hőmérsékletet. A hibát megtaláltuk. Ennél az egységnél az épületek télire való előkészítését elhanyagolták. A tetőszerkezetet, ablak- és ajtónyílásokat nem szí-

getelték rendszeresen. Nem számoltak azzal, hogy ha a padlásfödém szigetelő rétege átnedvesedik a helyiség állandóan hideg marad, továbbá, hogy az ablakok közötti hézagok mintegy 50—80%-os hőveszteséget okoznak. Az előljáró parancsnok közbelépésével az épület karbantartásánál elkövetett hibákat felszámolták. Ezt követően a normában biztosított tüzelőanyag-gal a megfelelő hőmérsékletet érték.

Az elmúlt évben néhány parancsnok és hadtáptiszt a téli átállás kedvező időszakát figyelmen kívül hagyta; a télire való átállás munkálatait elhúzta. Ezért az épületek, kazánok, a fűtési rendszer és egyéb objektumok karbantartási munkáit sietve, kapkodva végezték el. Ez a minőség rovására ment.

Amikor a tüzelőanyag takarékos felhasználásáról beszélünk, nem szabad megfeledkeznünk a vasúti kocsiállás megszüntetéséről. Az okok itt amiket igyekszünk megelőzni különbözőek.

Az 1972—1975. évekre kidolgozott és jóváhagyott terv végrehajtása — amely a tüzelőanyag rakodási munkák gépesítését, valamint a tüzelőanyag-raktárak korszerűsítését irányozta elő — megfelelő ütemben halad. A terv előirányozza a tüzelőanyag-raktáraknál a magasított utak és magas rakodók kiépítését, betonozott terek építését szén tárolására.

Havi terv alapján jelölik ki a tüzelőanyag-vagonok kirakását végző alegységeket. Szigorúan ellenőrzik a soros alegységek időben történő megjelenését a tüzelőanyag-raktárnál. A felelős személyekkel közölték, hogy személyesen felelnek a vagonok határidőre történő kirakásáért, késedelem esetén a felelős személy ellen a káreljárást lefolytatják. A tüzelőanyag-raktáraknál bevezetett rendszabályok és a rakodási munkák gépesítettsége folyamatosan biztosítják az érkező tüzelőanyag kirakását. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy 1974 első felében jelentősen lecsökkenték a vagonok állásidejét 1973 hasonló időszakához viszonyítva.

A tüzelőanyag gazdaságos rakodása esetenként egy sor nehézségbe ütközik. Például nincsenek mindenütt a rakodógépek kihasználva; meghibásodás esetén sem alkatrész, sem pedig javító üzem nem áll rendelkezésre a javítások időbeni elvégzésére. Ha egy motoros rakodó meghibásodik, javításra például Lvovba kell küldeni. Ugyanez a helyzet a rakodógépekkel is. Szakember hiány miatt a rakodógépek igen gyakran állnak.

Néhány szót az áramtakarékoságról.

Például a laktanyák által felhasznált elektromos energia kétharmad részét a villamos erőgépek (villanymotorok, villanyüstök stb.) használják fel. Ezen berendezések szakszerű üzemeltetése lehetővé teszi az árammal való takarékoságot. Vegyük például a hidrofór berendezést. A szivattyúk gyakran üresjáratban üzemelnek. Ennek megszüntetése automata felszerelésével biztosítható. Ezért évente 5—6 hidrofór berendezést automatával szerelünk fel, melynek következtében jelentős megtakarítás érünk el. Négy hidrofór berendezés szivattyúinak automatizálásával 12 fő munkaerő szabadult fel. Ezenkívül az automata biztosítja a szivattyúk optimális üzemelését és növeli azok élettartamát.

A villamos berendezések, az elosztó berendezések, a transzformátor-állomások, a föld- és légkábelek tervszerű megelőző javítása nagy hatás-

sal van ezen berendezések üzemeltetésére és előfeltétele az elektromos energiatakarékoságnak.

E javítási munkák elvégzésénél igen nagy segítséget nyújt az MK-1-S típusú elektromos mérő laboratórium. Például az Elhelyezési Felügyelő-ségen, ahol N. Szujázov alezredes a parancsnok, csupán egy laboratóri-ummal egy év alatt 46 kábelsérülést derítettek fel, 25 magasfeszültségű kábelt, 40 erőtranszformátort vizsgáltak meg, 160 föld alatti kábel ellen-állását ellenőrizték, megvizsgálták 260 pár dielektromos kesztyűt és még egy sor más kísérletet, mérést végeztek.

A karbantartási munkák során a föld alatti kábeleknél és a légveze-tékeknél ellenőrizni kell a szigetelések ellenállását, a vonalmutatók, a szorítóbilincsek meglétét, a kábelvégek állapotát, a légvezetéseket meg kell szabadítani a faágakkal való közvetlen érintkezéstől.

A felhasznált elektromos energia mérése elektromos mérővel törté-nik, amelyek transzformátor állomásokon és más helyeken mérik a fel-használt elektromos áramot (a fizető fogyasztókat is beleértve). A kato-nai körzet laboratóriuma a helyszínen állandóan ellenőrzi a mérőket. Jelentős hiba e téren, hogy saját javítóműhellyel nem rendelkezünk, amely lehetővé tenné a mérőműszerek karbantartási munkáinak elvégzé-sét. Jelenleg más műhelyek elektromos mérőműszerek javítását nem végzik.

Az elektromos áram ellátás megbízható növelése érdekében vélemé-nyünk szerint a 6—10 KW-os elektromos vonalakon a fő biztosíték ha-tásának ki nem tett szakaszos automatikus biztosítók felszerelése szük-séges. A tervrajzokban e biztosítékok felszerelése nem szerepel, ezek hi-ányában pedig rövidzárlat esetén igen komoly károk keletkezhetnek. Megelőző rendszabályokat néhány elektromos hálózaton már bevezettünk. Megvalósítását mindenütt megterveztük.

A transzformátor állomásának áteresztő képességének növelése érde-kében és a megbízható folyamatos áramszolgáltatás céljából a védőleme-zeket kicseréljük SO-50 típusú védőlemezekkel, amelyek paneles szekció-kapcsolókkal csatlakoztathatók. A két fázisú mágneses indítók automati-kus biztosítékokkal kicserélve mindhárom fázisra biztosítják a villany-motorokat. Ezek cseréje folyamatban van.

Az áram takarékoságnak van még egy tartaléka — az előregedett elektromos berendezések és nagyteljesítményű villanymotorok kicserélése.

Az elektromos energia takarékoság szempontjából nem kis jelentő-ségű a helyiségek norma szerinti világításának rendszeres ellenőrzése. Az ellenőrző szervek az ehhez szükséges műszerekkel rendelkeznek. Sajnos, az ellenőrzést nem mindenütt és nem mindig hajtják végre.

Előfordul némelyik egységnél, hogy cél nélkül világítanak minden helyiségben, mert nincs meghatározva a szolgálati és kultúrhelyiségek-ben, hálósobákban, valamint a közvilágításnál a világítás be- és ki-kapcsolásának ideje.

A szabadon világító lámpákkal szemben a gazdaságos világító esz-közök használata, fényelosztó lámpák alkalmazása a szükséges helyeken lehetővé teszi a világítás csökkentése nélkül az elektromos energia-fel-használásban a takarékoságot. A leggazdaságosabbak a lumineszkális

lámpák. Fényerősségük 3—5,5-szer nagyobb az ugyan olyan erősségű izólámpákénál.

Az elektromos energiát fogyasztásának előidézői lehetnek még a poros, piszkos világító eszközök, a belső elektromos hálózat, konnektorok, villamos berendezések és kapcsolók javításának elhanyagolása stb. is.

Az elektromos energia- és tüzelőanyag-takarékosság fontos állami feladat, amelyet mindenkinek szem előtt kell tartani. E területen igen fontos szerepe van minden rangú parancsnoknak és főnöknek, a párt-szervezeteknek, szakszervezeteknek és komszomol szervezeteknek, a népi ellenőröknek, akik kötelesek a katonákat és dolgozókat az elektromos energia- és tüzelőanyag-takarékosságra sikeresen nevelni. Ezt követeli tőlünk a népgazdasági érdek.